М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за обществените поръчки

Причини, които налагат разработването на проекта на нормативен акт

Проблем 1 „Недостатъчна прозрачност при процеса на възлагане на обществени поръчки“

От 2019 г. при възлагането на обществени поръчки, включително чрез динамична система за покупки, рамково споразумение и квалификационна система, както и при провеждане на конкурси за проект се използва централизирана електронна платформа – Централизирана автоматизирана информационна система „Електронни обществени поръчки“ (ЦАИС ЕОП). Тя е важна стъпка напред при осигуряването на прозрачност на средствата на данъкоплатците, разходвани от публични възложители. Липсва обаче задължение за съхраняване и публикуване на данни в структуриран вид, което да позволи тяхната повторна обработка и използване на множество заинтересовани страни. Този пропуск силно ограничава положителните ефекти от публикуваната информация и стеснява нейната приложимост. На Портала за отворени данни се публикуват ограничени набори от данни относно сключените договори за възлагане на обществени поръчки, но липсва обаче структурирана информация относно самия процес по възлагането на обществените поръчки, включително:

1. прогнозна стойност;
2. минимални изисквания към изпълнителя;
3. стойност при сключване на договор;
4. стойност при изменение на договор;
5. предложените от изпълнител единични цени на стоки и услуги;
6. ценовите предложения на участниците;
7. точно астрономическо време на настъпили събития в рамките на процедура;
8. брой подадени оферти;
9. брой класирани оферти.

Това силно ограничава прозрачността на процеса. Без законови изменения в рамките на текущото законодателство не могат да бъдат осигурени неободимите гаранции за прозрачност и ефикасност на разходвания публичен ресурс, осигурен с парите на българските данъкоплатци.

Част от посочения проблем е затрудненията при разкриване на принадлежност към държавна сигурност и разузнавателните служби на българската народна армия на лица, които пряко контролират изпълнители по обществени поръчки, спечелили поръчки за над половин милион лева на годишна база. Това води до наличие на свързаностит, затрудняващи икономическия живот и до рискове от отклоняване на публични средства.

Не съществува нормативно установено задължение за провеждане на обществено обсъждане на техническите спецификации преди обявяване на обществени поръчки за електронно управление, информационни и комуникационни технологии, преди удостоверяването на тяхното съответствие по чл. 58б от ЗЕУ. Към момента задължение за провеждане на обществени консултации на Портала заобществено консултации, както и по друг подходящ начин, съществува единствено за нормативните актове (Закон за нормативните актове). Подобни консултации биха спомогнали за минимизиране на грешките при разработването на спецификации преди тяхното публикуване, включително и на посочените грешки, установени в рамките на контрола по чл. 58а от ЗЕУ.

Цели, които се поставят със законопроекта

Основните цели, които си поставя настоящият законопроект, са:

- да се гарантира прозрачен и справедлив процес при възлагането на обществени поръчки, да се минимизират рисковете от корупционни практики и да се повишат възможностите за събиране и обработка на статистическа информация, свързана с обществените поръчки;
- да се подобри качеството и да се повиши прозрачността при възлагане на проекти и дейности в сферата на електронното управление и информационните и комуникационни технологии в администрациите.

Основни предложения за изменения и допълнения

Със законопроекта се уреждат допълнителни изисквания за прозрачност, като данните от ЦАИС ЕОП ще се публикуват в отворен, машинночетим формат съгласно международен стандарт. Стандартът Open Contracting Data Standard се използва в Канада, Великобритания, Румъния, Украйна и др.

Въвеждат се и изисквания за съхраняване и публикуване в структуриран вид на данни, които ще разширят възможностите за анализ на данните.

Създава се и допълнително задължение за прозрачност при възлагане на проекти и дейности в сферата на електронното управление и информационните и комуникационни технологии в администрациите. Освен техническите спецификации, възложителите ще трябва да мотивират изискванията в тези спецификации, както и да публикуват пазарните проучвания, които се извършвали преди обявяване на процедурата.

Техническите спецификации ще трябва да са преминали обществено обсъждане преди обявяване на обществената поръчка с цел максимално широк консенсус около специфичните изисквания.

Създава се и задължение за използване на шаблони за техническо и ценово предложение с оглед максимално детайлно описание на предложенията.

Разширява се задължението за публикуване на обявленията за всички сключени договори, попадащи в изключенията на Закона за обществените поръчки, с изключение на тези, при които разкриване на информация противоречи на основен интерес, с цел повишаване на прозрачността на възлагането.

Предвижда се и разкриване на принадлежност към държавна сигурност и разузнавателните служби на българската народна армия на лица, които пряко контролират изпълнители по обществени поръчки, спечелили поръчки за над половин милион лева на годишна база.

Очаквани резултати от прилагането на проекта на нормативен акт

Провеждането на процедурите по публичен и прозрачен начин е една от основните предпоставки за елиминиране на опасността от някои потенциални корупционни практики. Принципите на публичност и прозрачност в процеса на възлагане ще бъдат затвърдени чрез

осигуряване на прозрачност на процеса по самия процес по възлагане. По този начин ще се осигурят много по-високи гаранции за публичен и прозрачен ред за избор на изпълнител. Публикуването на посочената структурирана информация ще допринесе в значителна степен за ефективното противопоставяне и недопускане на корупция.

Важен ефект от реализирането на предлаганите изменения е улесненото събиране на статистическа информация за тенденциите на развитие на пазара и възлагането на поръчки, подпомагане процесите на одит и последващ контрол, както и повишаване доверието на обществото в системата.

Ще се постигне допълнително осветляване на свързаностите около бившата Държавна сигурност и икономическия живот, захранван с публични средства.

Създава се и допълнително задължение за прозрачност при възлагане на проекти и дейности в сферата на електронното управление и информационните и комуникационни технологии в администрациите. Така се гарантира максимален ефект от вложения публичен ресурс.